

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Secunda divisio in contractum bonæ fidei, & stricti juris, n. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

*secunda divisio in contractum bonæ fidei
& stricti juris.*

2. Contractus bonæ fidei dicuntur illi, in quibus Iudex poterit, etiam in conscientia, multa ex æquo & bono arbitriari; tales sunt, quibus Imperator competere dicit actionem bonæ fidei, his verbis *a*: actionum autem quædam bonæ fidei sunt, quædam stricti juris; bonæ fidei sunt hæ, ex empto, vendito, locato, conducto, negotiorum gestorum, mandati, depositi, pro socio (id est contractus Societatis) tutelæ, commodati, pignoratitia, familiæ herciscundæ (id est, jus dividendæ facultatis inter hæredes) communi dividundo (id est, distributio communium bonorum in eos, in quos dividi debent) præscriptis verbis, quæ de æstimatione proponitur (id est, quando alicui datur res, ut eius æstimationem, seu pretium reddat) & ea, quæ ex permutatione competit, & hereditatis petitio. Hactenus Imperator Iustinianus.

a §. Act. ex Instit. de actionibus.

3. Contractus stricti juris, sunt ceteri contractus, præter prædictos, ut emphyteusis, contractus feudalís, &c. sic enim habet *b* Glossa summaria & ordinaria ibi: quamcumque actionem hic enumeratam non inveneris, stricti juris iudicatio.

b Apud Onmante t. 1. de contract. tr. 1. d. 2. sec. 2. n. 115.

4. Ratio hujus divisionis, quæ rem totam alioqui obscuram, tibi planam faciet, est, quia illi contractus, quos vo-

camus bonæ fidei, solent esse frequenter inter ciues; unde contrahentes non solent ponere multas conditiones, quas alioqui ponere possent, cum se remittant ad usum, consuetudines, & leges patrias, in dictis communibus contractionibus intelligi solitas. Secundum has igitur bonus Iudex iudicare debet, quamvis in eo contractu explicitæ conditiones intelligi solitæ non adsint. At alij contractus stricti juris, quia non solent esse tam frequentes, & quia contrahentes in ijs consuevere omnes particulares conditiones apponere; ideo secundum præscripta verba contractus, strictè Iudex in illis iudicare debet.

Differunt hi contractus præcipuè in eo, quod dolus dans causam contractui stricti juris (quia sci licet alter non fuisset contractum celebraturus, nisi dolus intervenisset) in multorum sententia non reddit ipsum contractum ipso jure nullum, sed solum erit rescindendus: at dolus quicumque, siue cadens in substantiam rei, siue in accidentia, dans causam contractui bonæ fidei, est ipso jure nullus, ut inferius distinctè d' explicabimus.

c l. Delugot, 2. de just. d. 22. sec. 6. à n. 70. d. Infr. c. 7. §. 11. à n. 11.

Operæ pretium est item, hic non ignorare, sponsalia numerari à Sanchez e inter contractus bonæ fidei; unde sequitur, esse nulla, nec per illa nasci impedimentum publicæ honestatis, si illis dolus causam dedit; sanè probabiliter *f*. Matrimonium item supponitur à Molina, esse contractus bonæ fidei; unde sequi deberet, esse item nullum, si dolus det causam contractui.

B b b

contractui.

contractui ; tamen propter rationes proprias matrimonij , solum si dolus cadat in personam , vel in personæ libertatem , erit nullum , secus , erit validum , ut nos g alibi explicuimus , & docent communiter Doctores.

e *Sanch. apud Fag. de contr. l. 1. c. 1. n. 9. f Fag. ib. ff Mol. t. 2. d. 352. §. Illud est observandum. g lib. 3. §. 5. n. 26.*

Tertia divisio in contractum seu pactum nudum & vestitum.

NVdum est , in quo intervenit conventio partium , & ad nihil aliud est processum ; vestitum , cum est processum ad aliquid. Proceditur autem , seu vestitur pactum quinque modis : primo re ipsa , ut , si ex altera parte incipiat adimpleri : secundo verbis , ut si accedat forma stipulationis , quæ olim fieri consuevit per conceptam verborum formulam , v. g. spondes dare centum ? & alter respondebat , spondeo : tertio scriptura : quarto juramento : quinto , si integrè re ipsa contractus perficiatur : quale esse solet mutuum , commodatum , pignus , depositum , quæ jam perfecta sunt , cum res ipsa traditur. Si sit promissio ex vna parte tantum , atque adeo non acceptata , non dicitur pactum , ne nudum quidem , quia pactum debet esse contractus , atque adeo saltem duorum.

7. Adverte primò , ex pacto nudo non oriri regulariter civilem obligationem , ac proinde ratione pacti nudi in foro externo non dari actionem contra alterum : ex vestito oriri , & actio-

nem dari. Dixi (regulariter) nam promissioni dotis , promissioni solutionis debiti alterius , ac donationi , etiam quando nudi sunt contractus , conceditur ex specialibus h juribus actio. At in foro conscientie semper urget obligatio , quando hæc vere adest , juxta dicta §. 1. à nu. 3. quia sic jam adest sufficiens consensus utriusque partis , ut supponimus.

h *l. Mol. de citr. d. 255.*

8. Adverte secundo. Aliquos esse contractus , qui sunt validi , solo consensu exterius legitime utrinque explicato , ut est venditio , emptio , Matrimonium , Sponsalia , &c. Ex quo ultimo colligo , simplicem promissionem gratuitam , & non onerosam (hos terminos mox explicabo numero sequenti) etiam acceptatam , quam v. g. facis , donandi , vel vendendi aliquid alicui , nisi accedat scriptura stipulatio , vel juramentum , ad nihil nunc obligare. Ratio est , quia jam ex communi hodie consuetudine per solam promissionem nullus se obligare intendit , vel putat , nisi alia maior explicatio accedat. Vnde Sà : sic habet : vix autem quis promittentium obligari intendit , nisi juret , aut faciat instrumentum.

i *Sà , v. promiss. n. 1.*

Quarta divisio in contractum onerosum & lucrativum.

9. Onerosus , qui dicitur etiam non gratuitus , utrinque obligat : nam propterea est proprie contractus. Eiusmodi est permutatio , venditio , emptio &c.